

Het grote bad

Sytze Keuning

Toen de kinderen klein waren brachten we de zomervakantie regelmatig door op Texel. Dat onvolprezen en snel te bereiken Waddeneiland met zijn uitgestrekte stranden. Onze dochter van toen drie noemde de zee consequent: 'het grote bad'. Alleen kinderen kunnen zo goed relativeren. Iedere vakantie gingen we wel een keer naar Ecomare. Daar hebben ze een zeehondenopvang, waar je weliswaar veel minder over hoort dan die in Pieterburen, maar waar ze minstens evenveel zeehonden opvangen, op krachten helpen en weer uitzetten. Ecomare combineert de opvang van zeehonden met een natuurmuseum over Texel, de zee en het Wad. Wat ik daar zag intrigeerde mij zeer. Zo zeer zelfs dat, toen ik er aan terugdacht, ik niet zeker wist of ik het nu echt had gezien of gewoon zelf verzonnen.

Bij het volgende bezoek aan Ecomare een zomer later, bleek het er echt te staan. En het jaar daarop bekeek ik de tekst en de getekende plaatjes voor de zekerheid nog een keer. Ja hoor, ik had het goed gelezen. De Waddenzee was tot duizend jaar geleden grotendeels nog vasteland en is mede als het gevolg van menselijke activiteit onder water gelopen. Dat relativeert de zaak even. Het Wad is een uniek natuurgebied, daarover is geen twijfel en heeft als UNESCO werelderfgoed een beschermde status. Maar waar ik - tot ons bezoek aan Ecomare - geen weet van had, is dat dit unieke gebied - hoewel onbedoeld - deels ontstaan is door mensenhand. Wat was er volgens Ecomare namelijk aan de hand? Rond het jaar duizend woonden er monniken in het kustgebied, wat nu Texel is, die daar landbouw wilden bedrijven op natte veen en moeras-

gronden. Daarvoor groeven ze sloten om het land te ontwateren. Door de ontwatering verzwakten de duinen en kreeg de Noordzee de kans hele duinenrijen weg te slaan en door te breken. Het achterland overstromde en de Waddenzee was geboren. Met dank aan de landbouw zou je kunnen zeggen.

Stel je het volgende gedachte-experiment eens voor. Er zijn in Nederland vast nog wel een paar ingenieurs te vinden die de Waddenzee kunnen droogleggen en het daarna laten omtoveren tot een uniek natuurgebied van in totaal zo'n 240.000 hectare met hier en daar een stukje binnenzee met getijdenwerking en een paar kwelders. De natuur redt zich hier wel weer mee, net als eeuwen geleden en net als veel recenter nog met de Oostvaardersplassen. Tegenwoordig zouden we dit eco-engineering noemen. Via eco-engineering en een beetje *out-of-the-box* denken kun je misschien een nog mooier, waardevoller en biodiverser natuurgebied maken dan het nu al is. Tenslotte is onze Waddenzee ook mede een product van menselijke ingrepen.

Ik stel me een nationale prijsvraag voor waarin multidisciplinaire teams met land-

schapsarchitecten, eco-engineers, biologen, geografen, bodemkundigen en andere experts hun gewaagde plannen presenteren, waarna het origineelste en beste ontwerp wordt uitgevoerd. Als we dan een klein deel van het verworven grondgebied gebruiken voor landbouw (net als vroeger de bedoeling was), stel een tiende deel, wat neerkomt op zo'n 24.000 hectare en daar bijvoorbeeld op een grootschalige en duurzame manier melkkoeien gaan houden, dan is er ruimte voor 120 hypermoderne, diervriendelijke en duurzame melkveehouderijbedrijven van elk 200 hectare en 500 koeien met weidegang. Dat zorgt jaarlijks voor enkele honderden miljoenen aan extra export van melk en kaasproducten. Met een groeiende wereldbevolking en een *booming dairy* industrie een mooie extra en gegarandeerde opbrengst die we deels weer in duurzame ontwikkeling kunnen investeren. Benutten en beschermen kunnen hier mooi hand in hand gaan. Maar goed het is natuurlijk maar even een gedachte-experimentje. Het Wad, dat grote bad waaruit twee keer per dag de stop wordt getrokken, is natuurlijk veel te mooi om op te offeren.

s.keuning@planet.nl

